

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Державний заклад «Південноукраїнський національний
педагогічний університет імені К.Д. Ушинського»
Нерубайський академічний ліцей №1 Нерубайської сільської
ради Одеського району Одеської області
Одеський приватний заклад освіти «Тіква–Ор Sameax»

**ЗБІРНИК МАТЕРІАЛІВ
III ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ
НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ
«МОДЕРНІЗАЦІЯ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ
В СУЧАСНИХ ЗАКЛАДАХ ОСВІТИ»**

Одеса
2026

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Державний заклад «Південноукраїнський національний
педагогічний університет імені К.Д. Ушинського»
Нерубайський академічний ліцей №1 Нерубайської сільської
ради Одеського району Одеської області
Одеський приватний заклад освіти «Тіква–Ор Sameax»

**ЗБІРНИК МАТЕРІАЛІВ
ІІІ ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ
НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ
«МОДЕРНІЗАЦІЯ
ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ
В СУЧАСНИХ
ЗАКЛАДАХ ОСВІТИ»**

Одеса
2026

УДК: 371

DOI: <https://doi.org/10.24195/ModernisationEP-2026-3>

М 74

*Рекомендовано до друку Вченою Радою Державного закладу
«Південноукраїнський національний педагогічний
університет імені К.Д. Ушинського»
Протокол № 10 від 26 лютого 2026 року*

Рецензенти:

***Княжева Ірина**, доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри педагогіки Університету Ушинського;*

***Тягнирядно Євгенія**, кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри мовної підготовки Одеського державного університету внутрішніх справ.*

М 74 Модернізація освітнього процесу в сучасних закладах освіти:
збірник матеріалів III Всеукраїнської науково-практичної конференції
(м. Одеса, Україна, 20 лютого 2026 року). Університет Ушинського. Одеса:
Бондаренко М.О., 2026. 372 с.

ISBN 978-617-8814-06-9

УДК: 371

*Усі матеріали збірника подаються у редакції авторів.
Відповідальність за достовірність фактів несуть автори.*

ISBN 978-617-8814-06-9

- © Кафедра педагогіки Університету Ушинського, 2026;
- © Нерубайський академічний ліцей №1 Нерубайської сільської ради Одеського району Одеської області, 2026;
- © Одеський приватний заклад освіти «Тіква–Ор Sameax», 2026.

20. Сухініна А.О. Інформатика як мистецтво мислення: старша профільна школа між кодом, творчістю та майбутнім 282
21. Торбенко С.Г. Підтримка дітей початкової школи з особливими освітніми потребами у визначенні професійного шляху 289
22. Халіль Луай Створення інноваційного середовища закладів загальної середньої освіти як фактор модернізації освітнього простору 294
23. Чернега О.І. Індивідуальна освітня траєкторія учнів на уроках хімії профільного рівня 301
24. Чалюк А.Л. Комунікативний підхід як основа формування мовної особистості в умовах Нової української школи 313

СЕКЦІЯ №3: СТРАТЕГІЯ РОЗВИТКУ ОСВІТИ В УМОВАХ ІННОВАЦІЙНИХ ЗМІН 320

1. Браткевич А.О. Крос-культурна проблематика у сучасному науково-педагогічному дискурсі 320
2. Ісаєнко М.М. Професійна орієнтація як чинник підвищення мотивації навчальної діяльності здобувачів вищої освіти в закладах освіти, що належать до сфери управління МВС України 325
3. Koycheva T. Cluster-driven innovation in pedagogical university: frameworks of strategic implementation 330
4. Кинєва П.П. Використання штучного інтелекту в освітньому процесі: можливості та виклики 336
5. Осипова Т.Ю. Професійний розвиток учителя в системі післядипломної освіти 343
6. Панкратова Н.М. Атрибутивні характеристики розвитку культури професійної діяльності викладача математики в сучасному освітньому просторі 351
7. Тягнирядно Є.В. Мова як маркер ідентичності: соціокультурний та політичний виміри 357
8. Штайнер Т.В. Роль стейкхолдерів у модернізації освітнього процесу в закладах освіти: партнерство педагогів, сім'ї та громадськості 362

Браткевич Анна Олегівна,
*здобувачка наукового ступеня
доктора філософії за спеціальністю
011 Освітні, педагогічні науки*

КРОС-КУЛЬТУРНА ПРОБЛЕМАТИКА У СУЧАСНОМУ НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНОМУ ДИСКУРСІ

Актуальність дослідження. Актуальність крос-культурної феноменології зумовлена глобалізаційними процесами, що посилюють мобільність студентів і викладачів та потребують підготовки фахівців, здатних до ефективної мультикультурної та міжетнічної взаємодії. Сучасна освіта має забезпечувати формування культурної обізнаності, міжкультурної чутливості, мовної компетентності, емпатії, гнучкості та соціальної інтегрованості, які є необхідними для продуктивної комунікації у багатокультурному середовищі. Своєчасність крос-культурної парадигми визначається також необхідністю виховання молоді на засадах толерантності та діалогу культур, що сприяє гармонізації міжнаціональних відносин і розвитку соціального потенціалу суспільства. Вона постає як методологічна основа модернізації освітнього простору, що інтегрує загальнолюдські та етнонаціональні цінності у зміст навчання. Актуалітети започаткованої проблематики підтверджуються потребою у порівняльному аналізі моделей її формування, що дозволяє визначити сильні та слабкі сторони різних освітніх стратегій. Це забезпечує розробку ефективних механізмів педагогічної діяльності, орієнтованих на культурну різноманітність та глобальні виклики сучасності.

Мета статті: опрацювати джерельну базу в контексті пошуків актуальності розроблення крос-культурної педагогічної методології з метою висвітлення векторів модернізації освітнього простору.

Виклад основного матеріалу. Сучасні проєкції розгляду сутності крос-культурної методології та різних її сегментів є предметом наукового інтересу Лю Їге[1], чій розвідки присвячено опису крос-культурного підходу до підготовки майбутніх учителів іноземної мови та літератури. Продуктивними

вважаємо напрацювання Т. Петренко [2] про формування компетентностей крос-культурної комунікації у здобувачів вищої педагогічної освіти. Дослідник М. Семікін [3] розмірковує про крос-культурну грамотність сучасного педагога та способи її формування. У розвідках О. Шаповалові [4] знаходимо ґрунтовний опис особливостей крос-культурних досліджень освітньої мотивації студентства.

З метою систематизації інформації із наукових джерел представимо актуальнотети названих досліджень в розрізі їх наукової новизни.

Напрацювання Лю Їге актуалізують звернення до напрямів переформатування освітнього простору країни в зв'язку зі зміною вимог до професіоналізму фахівців, які безпосередньо залучені до іншомовної та «інокультурної» комунікації. Дослідницею встановлено, що провідною метою реформування системи освіти є «стирання» культурно-мовних меж між народами (етносами, культурами), а встановленню повноцінного діалогу культур сприяє реалізація крос-культурного підходу у підготовці фахівців [1, с.17]. Детермінантом продуктивної взаємодії між різними народами (націями, етносами, культурами) є, передовсім, ефективне оволодіння не лише «мовними» (лінгвістичними, мовленнєвими, граматичними, фонетичними, лексичними, синтаксичними), а й так званими «культурними» знаннями [1, с.16], що передбачає урахування відмінних культурних артефактів, звичаїв, культурних кодів, етичних норм. У цьому контексті Лю Їге описує специфіканти підготовки майбутніх учителів-мовників до крос-культурного навчання та наголошує, що це педагогічний процес, який є підструктурою загальної, цілісної, системної професійної підготовки майбутнього педагога, спрямований на усвідомлення майбутніми вчителями-словесниками значущості крос-культурного навчання, формування готовності до здійснення міжкультурної комунікації, розвитку здатності до інтеграції культурних знань у навчальний процес.

У дослідженнях Т. Петренко висвітлено аспекти формування компетентностей крос-культурної комунікації здобувачів вищої педагогічної

освіти у внутрішній системі забезпечення якості освіти закладу. Методологія розвідок автора ґрунтується на особистісному, діяльнісному і інтеркультурному підходах у фаховій підготовці. Наукову новизну досліджень Т. Петренко вбачаємо у конкретизації ефективних механізмів та інструментів комунікативного менеджменту для формування компетентностей крос-культурної комунікації учасників освітнього процесу в університеті [2, с.64].

Нам імпонує позиція М. Семікіна, який розкриває взаємозв'язок між крос-культурою та освітою як чинниками розвитку соціального і загальнолюдського потенціалу сучасної молоді. Автор специфікує філософсько-культурологічні засади втілення етноосвітнянських стратегій як взаємодії комплексу знанневих структур та їх застосування в пізнанні та педагогічній практиці [3, с.46]. Водночас, має сенс звернути увагу на таку думку М. Семікіна: необхідність поглибленого дослідження механізмів педагогічної трансляції крос-культурних знань в освітньо-культурний простір, моніторингу та подальшого теоретико-методологічного аналізу рівня засвоєння студентами наукового знання.

У свою чергу, О. Шаповалов наголошує на важливості інтерпретації даних у культурному ключі: однакові показники мотивації можуть мати різне значення залежно від культурних традицій, соціальних очікувань та освітніх практик [4]. Тому дослідник має враховувати багатовимірність культурних факторів. Автор робить висновок про те, що крос-культурні дослідження освітньої мотивації студентства сприяють глибшому розумінню процесів глобалізації освіти [4, с.129], а також допомагають формувати педагогічні стратегії, які враховують культурну різноманітність і забезпечують ефективність навчання у багатокультурному середовищі. На нашу думку, у роботах О. Шаповалова репрезентовано співмірну сучасним соціальним очікуванням інтерпретацію сутності крос-культурного підходу в освіті. На думку науковця, соціальний досвід існування людей в умовах певного типу інституціональної організації суспільства визначає відповідний тип соціальної культури, який знаходить віддзеркалення у специфічних цінностях, нормах,

традиціях та стереотипах сприйняття та осмислення соціальної дійсності [4, с.131].

Підсумовуючи результати опрацювання джерельної бази в контексті пошуків актуальності розроблення крос-культурної методології в освіті можемо стверджувати, що дослідження провідних науковців галузі в сукупності демонструють, що крос-культурний вимір у педагогіці є багатовекторним: він охоплює методологію підготовки, формування компетентностей, розвиток грамотності та проведення досліджень, спрямованих на забезпечення ефективності освітнього процесу в умовах глобалізації та мультикультурності.

На нашу думку, сучасні глобалізаційні процеси вимагають переосмислення освітнього простору з урахуванням культурної різноманітності. Крос-культурність трактується як соціокультурний взаємовплив, що поєднує спільне і відмінне в історії розвитку української та світової системи навчання й виховання. Освіта розглядається як невіддільна від національного ґрунту, але водночас відкрита до інтеграції загальнолюдських цінностей. Підкреслюється потреба у формуванні полікультурної та національно орієнтованої парадигми виховання, яка забезпечує гармонізацію міжкультурних відносин. Актуальність визначається також тим, що крос-культурний підхід дозволяє осмислити взаємодію національного й загальнолюдського у вихованні, що є ключовим для розвитку сучасної педагогіки.

Висновки. Аналіз сучасних наукових праць у галузі педагогіки засвідчує, що крос-культурний вимір освіти постає як багатовекторна методологічна та практична основа професійної підготовки майбутніх учителів. Обґрунтовується значення крос-культурного підходу як засобу подолання культурно-мовних бар'єрів та формування діалогу культур, що забезпечує інтеграцію мовних і культурних знань у навчальний процес. Водночас, акцентується на формуванні компетентностей крос-культурної комунікації як ключового чинника забезпечення якості освітнього процесу, що реалізується через особистісний, діяльнісний та інтеркультурний підходи.

Особлива увага звертається вченими на необхідності розвитку крос-культурної грамотності фахівців, як інтегративної характеристики, що поєднує знання, цінності та навички для ефективної роботи у багатокультурному середовищі, наголошуючи на необхідності філософсько-культурологічного осмислення та педагогічної трансляції крос-культурних знань.

Відтак, можемо стверджувати, що крос-культурна педагогічна методологія виступає не лише як стратегічний механізм проектування, але й як практична модель гуманізації освіти, що забезпечує розвиток мультикультурної комунікації, формування компетентностей та грамотності педагогів, а також поглиблене розуміння освітньої мотивації студентів у глобалізованому світі. Це дозволяє розглядати крос-культурний вимір як ключовий чинник модернізації освітнього простору та підвищення ефективності професійної діяльності сучасного вчителя.

Список використаних джерел

1. Лю Їге. Крос-культурний підхід як методологічна основа професійної підготовки майбутніх учителів. *Науковий вісник Південноукраїнського національного педагогічного університету імені К. Д. Ушинського*. Одеса, 2023. Вип. 3. С. 15–22.
2. Петренко Т. В. Формування компетентностей крос-культурної комунікації у здобувачів вищої педагогічної освіти. *Вісник Харківського національного педагогічного університету ім. Г. С. Сковороди*. Серія: Педагогіка. Харків, 2024. № 4 (31). С. 63–70.
3. Семікін М. Крос-культурна грамотність сучасного педагога: методологічний аспект. *Науковий вісник Мелітопольського державного педагогічного університету*. Серія: Педагогіка. Мелітополь, 2013. Вип. 10. С.45–52.
4. Шаповалов О. Ю. Методологічні особливості крос-культурних досліджень освітньої мотивації сучасного студентства. *Педагогічні науки*. Київ, 2024. № 48. С. 129–136.

Наукове видання

Колектив авторів

МОДЕРНІЗАЦІЯ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ В СУЧАСНИХ ЗАКЛАДАХ ОСВІТИ

ЗБІРНИК МАТЕРІАЛІВ
III ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ
М. ОДЕСА, УКРАЇНА, 20 ЛЮТОГО 2026 РОКУ

Українською мовою

Відповідальний редактор: Ірина Олександрівна Бартенєва
*кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри педагогіки
Державного закладу «Південноукраїнський національний
педагогічний університет імені К.Д.Ушинського»*

Підписано до друку 06.03.2026 р.
Формат 60×84/16. Папір офсетний. Гарнітура Times New Roman
Друк офсетний. Ум. друк. арк. 21,62. Наклад 300 прим.
Зам. № 0603/1

Надруковано з готового оригінал-макета у друкарні «Апрель»
ФОП Бондаренко М. О.
65045, м. Одеса, вул. В. Арнаутська, 60
Тел.: +38 (048) 700 11 55
info@aprel.od.ua

Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи
до державного реєстру видавців ДК № 4684 від 13.02.2014

